

Poštnina plačana v gotovini

S O K O L

V E S T N I K
S O K O L S K I H
Ž U P
L J U B L J A N A
M A R I B O R I N
N O V O M E S T O

Š T E V I L K A 1 2
L E T N I K I I

IZHAJA VSAK MESEC • NAROČNINA 24 DINARJEV NA LETO

V s e b i n a :

Zoran Polič: Naš naraščaj	169
Dr. Franc Derganc: Filozofski drobiž	171
M. Kovačič: Pregled jugoslov. sokolske književnosti	175
Stanko Trček: Pozabljen revček	174
J. T.: Tekma članic za prvenstvo Jugoslavije	177
Jelica Vazzazova: Metodični postopek pri vadbi prostih vaj	179
Župa Ljubljana	180
Knjige in listi	185
Razno	184

DARUJTE ZA TISKOVNI SKLAD!

«SOKOL» izhaja vsakega prvega v mesecu in stane za vse leto 24 dinarjev, posamezna številka pa 2 dinarja.

Izdajajo ga sokolske župe, Ljubljana, Maribor in Novo mesto.

Urejuje Dušan Podgornik, Ljubljana.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. (predstavnik Ivan Ovsenik) v Ljubljani.

Uprava in uredništvo sta v Ljubljani na Taboru. Ček. rač. 17.200.

Zoran Polič, Ljubljana:

Naš naraščaj

Globoki so viri resnice, iz katerih črpata duh in plemeniti razum spoznanje, ki edino more varno voditi po težavni življenjski poti. Toda duh pri svojih prvih poizkusih ni vselej sposoben, da bi samostojno iskal pravo pot, temveč potrebuje krepke roke, ki ga varno vodi mimo vseh nevarnosti, dokler ne nastopijo resnični pogoji za samostojno duhovno življenje. Ta roka pa mora biti močna, da ne omaga v naporih in da ne podvomi o svoji pravici. Zato je pa tem večje njeno zadoščenje, ko vstane nov rod, plemenit v svojih dejanjih in globok v duhovnem dogajanju. Močna roka je dober vodnik, ki se ves posveča zaupani mu mladini in ne skrbi samo za njen telesni, ampak tudi za duhovni napredek.

Dandanašnje stanje med mladino pa ne ustreza zgornjim zahtevam, ker vodijo tiste, ki postavljajo na odgovorna mesta nepoklicane, včasih popolnoma nesposobne vodnike, katerih beseda vzbuja v mladih dušah dvome, seje razdor in neti medsebojno mržnjo, dostikrat osebni in strankarski nameni.

Oglejmo si v kratkih obrisih resnično stanje, ki se morda ne zdi vsakomur tako tragično, ki pa vendar kriči po izboljšanju in grozi, da v bližnji bodočnosti razrahlja temelje družbe in onemogoči vsako, še tako dobro mišljeno in pravično družabno ureditev.

«Mladina je bodočnost naroda» je krilatica, ki jo večkrat slišimo iz ust političnih borcev pa tudi iz ust raznih vzgojiteljev, ki prevzemajo nase skrb za duhovni napredek izvenšolske mladine. Toda dalje od te krilatice nismo prišli. Četudi je mladina «bodočnost naroda», tava vendar v duhovni temi, išče sama pota svojega razvoja, se izgublja in pada pa spet z novimi dejanji pokaže, da je v jedru vendarle zdrava in da bi se podredila vsakemu vodstvu, o katerem bi vsaj slutila, da je ne namerava izkoriščati.

V višji srednji šoli se pričenjajo v mladem človeku tisti hudi boji s samim seboj in s svetom, ki izoblikujejo odkrit in pošten značaj ali pa uvrstijo človeka med člane dandanašnje družbe, ki zaustavljajo njen razvoj. Prav tako se godi tudi mladini raznih rokodelskih poklicev in kmečki mladini, ko zapusti šolo.

Vsa ta mladina je resnična «bodočnost naroda» in bi morali zato zanjo veliko bolj skrbeti, kakor smo skrbeli doslej. Njen mladi prožni duh je sprejemljiv za razne ideje, katere jim vcepljajo ljudje, ki sta jim osebni smoter in politični uspeh poglobilni namen. Toda nihče ne posveča tej mladini posebne pozornosti, nihče ji neče kazati prave poti in jo odvracati od političnih zablod.

Posameznik je tu brez moči. Tej nalogi je lahko kos samo močna, na zdravih temeljih zgrajena organizacija, katere smoter nas ne navduši samo za kratek hip, ko jo spoznamo, ampak ki tudi po treznem preišljevanju upraviči nujnost svojega obstoja. In prav v tem se kaže veliki pomen sokolske organizacije, ki s svojimi idejami globoko posega v življenje naroda in s svojim najvišjim zakonom: «Resnica in pravica nad vse» široko zajema vse duhovno življenje posameznika. Pri tem pa nikogar ne veže na katero-

koli politično skupino, ampak samo odvrča človeka od kvarnih političnih nauk in obsoja dejanja, ki nasprotujejo narodnim koristim in ovirajo razvoj posameznika. Sokolstvo je svobodna organizacija in organizacija svobode, ki daje s svojim redom pravi okvir stremljenju naroda in omogoča neoviran razmah duhovnim vrlinam vseh, ki verujejo v resničnost njegovega poslanstva. Duhovna svoboda in duhovni napredek sta pogoj za resnično izvenšolsko vzgojo. In prav na duhovni svobodi temelji sokolsko delo. Nečemo črede ljudi, ki slepo verujejo, hočemo krepke značajce, katerim je sokolstvo vera, ki je ne izpovedujejo samo po sili razmer, ampak ker so jo resnično dojeli in si jo brez vseh olepšav in pridržkov osvojili. Samo sokolstvo, pravilno dojeto, lahko zatorej nudi odrasli mladini pravo torišče dela.

Pojavlja se pa nov, težaven problem: vprašanje vodnikov. Za pravega vodnika ni zadosti, da je prepričan o upravičenosti svojega dela in da sam trdno veruje v sokolsko poslanstvo, biti mora tudi sposoben, da poišče mladini pravo pot v družabnem neredu, ki danes ta dan vzburkava svet, in jo varno vodi do visokih smotrov. Takih vodnikov pa imamo bore malo.

Mlad človek ljubi svobodo, toda se vkljub temu z veseljem in ljubeznijo oklene osebe, v kateri vidi resničnega duhovnega vodnika. Ker ima zelo razvit čut za pravičnost, zato prav kmalu presodi, ali prihajajo vodnikova dejanja res iz prepričanega srca ali so le mehanično izpolnjevanje prevzetih nalog. Ako sokolski vodnik ni pravi, se naraščaj odvrne od njega in išče duhovne opore drugod.

Družabna bitja smo, in če je mladina razočarana v svojih prvih idealih, ne more ostati osamljena, temveč išče novih skupnih idej, ki bolj ustrezajo njenemu čutu pravičnosti in njenemu stremljenju po «pravičnem družabnem redu». Preozke so ji narodne meje, zato izkuša uresničiti svoje ideale v mednarodnih idejnih skupinah. Zapisuje se komunizmu ali fašizmu, četudi ne pozna njihovih pravih namenov, govori o kapitalizmu, katerega ustroj in naloge samo slutí, poveljuje Marxa ali voditelje sedanjega fašističnega gibanja, čeprav pozna le njih imena.

Zgolj iskanje pravice je privedlo mladino do tega. Povsod vidi revščino, čuti z zatiranim, sovraži družbo, ki krivično razdeljuje gnotne dobrine, se izvija zakonu denarno močnejšega, ki dandanašnji vlada družbo, sovraži protekcijo, ki mu odjeda kruh v prid izvoljencem višjega razreda ali vladajoče politične skupine.

Sokoli-vodniki, zakaj ne stopa mladina v naše vrste, ko prvič zasluči vso težo socialnih vprašanj? Kdo je tega kriv?

Potrkajmo se na prsi in priznajmo, da smo tega krivi sami, ker ne poznamo pravilno svojih nalog, niti sokolstva samega. Zakaj ne povemo mladini, da tudi mi čutimo z delavcem in zahtevamo izboljšanje njegovega položaja, da tudi mi delamo za duhovni in gnotni dvig naše vasi? Ali je demokracija res samo puhla beseda in pozabljamo nanjo, kadar opravljamo svoje vaditeljske dolžnosti? Ali ne poznamo njene vsebine? Masaryk pravi: «Praktično pomeni demokracija znosno neenakost, kar najmanjšo in vedno bolj se zmanjšujočo neenakost.» Po teh besedah se moramo ravnati tudi pri našem delu in ustvarjati v naših telovadnicah ne samo znosno neenakost, temveč popolno enakost. Mladini ne smemo zamolčati, da tudi mi vidimo nezdrave razmere v družbi, da se borimo proti prevladi kapitala in s tem zanikavamo veljavnost zakona močnejšega, da odklanjamo protekcionizem in priznavamo samo pravico in resnico kot osnovo družabnega reda.

Socialna vprašanja odvrčajo mladino od nas, in to samo zaradi zvoka besede «socialen», ki ga vse premalo slišijo v naših vrstah, ki je pa edina vaba raznih političnih pokretov. Zakaj se tako bojimo te besede? Zakaj zavijamo vse odgovore tako, da se je ogibamo? Saj je v sokolstvu socializem temelj, na katerem delamo za izboljšanje družabnega stanja. Toda ne tisti socializem, ki se razlaga po političnih arenah, temveč pravi, nepotvorjeni, ki ga preprosto izpoveduje Masaryk: «Moj socializem je preprosta ljubezen do bližnjega. Želim si, da bi ne bilo bede, da bi vsi ljudje mogli

dostojno živeti z delom in v delu — da bi imel vsak zase dovolj prostora»; in še: «Socializem je prizadevanje in stremljenje po pravičnosti, zagotovljeni z zakoni in gospodarskim redom.»

Zato mora vsakdo, ki se posveti vaditeljevanju, stremeti za tem, da bo tudi resničen duhovni vodnik zaupanega mu naraščaja, ker le tako bo lahko pomogel k ozdravljenju družbe.

Mi hočemo zdrav in lep naraščaj. Toda ni to samo telesna lepota, ki dviga posameznika nad njegovo okolico, ampak izpred vsega lepota in zdravje duha, ki lahko samo svoboden pokaže vso silo svoje ustvarjalne sposobnosti.

Koliko jih je že bilo, ki so se borili za socialno pravičnost, toda ko so se dokopali do boljšega položaja, so pozabili nanjo in so samo gledali, da čimbolj utrde svojo oblast. Bolezen je to! Bolezen, ki se je že globoko zajedla v družbo in ki jo bomo le s težavo ozdravili. Prava sokolska vzgoja naraščaja jo edina lahko zavre, ker bo pokazala mladini, da se socialni problem ne izpreminja in da ga v ugodnejšem položaju ne smemo gledati z drugačnimi očmi. Toda preden se lotimo vzgoje naraščaja, vzgojimo najprej sebe same, da ne bomo z lastnimi dvomi oplašili mladine ali jo pa z molkom celo odvrnili.

Stopamo v razdobje ponovnih krvavih mednarodnih razračunavanj, ko vodi krivica orožje osvojevalcev in opravičuje laž nujnost teh ukrepov, ko je pozabljeno načelo človekoljubja, ki zapoveduje «simpatije in respekt vsakega človeka do drugega človeka, priznanje človeške individualnosti in spoštovanje načela, da človek ne sme uporabljati drugega človeka za sredstvo. V političnem in socialnem pogledu pomeni to enakost vseh državljanov v državi ter zblizanje in zedinjenje narodov in držav in s tem vsega človeštva» (Masaryk).

Zato si prizadevamo, da bomo resnični vodniki mladine. Vcepimo ji sokolsko vero, vero v resnico in pravico, pa bo vstal nov rod, naša «resnična bodočnost», rodila se bo nova, sokolska družba, ki ne bo poznala socialnih pretresljajev in krvavih obračunavanj, ampak resnično življenje po načelu enakosti.

Spravimo mladino s poti v politično areno, kjer pozablja na svoje človeško dostojanstvo, in jo vključimo v sokolski krog, da ne bo narod še enkrat pretakal solza vkovan v suženjstvo in plačeval svoje zaupanje do političnih voditeljev z duhovno temo srednjega veka.

Narodu hočemo in moramo ohraniti svobodo, zato vzgajajmo svoboden naraščaj po idejah nesmrtnega Tyrša, ki nam je prvi pokazal pot do nove, zdrave družbe!

Dr. Franc Derganc, Ljubljana:

Filozofski drobiž

9. Liberalec ali progresist (naprednjak)?

Prezident Osvoboditelj in filozof Masaryk je obsodil liberalizem. Njegova politična in filozofska avtoriteta je tolikšna, da velja njegova beseda v marsičem skoraj dogmatično. Njegova obsodba je v marsikom odjeknila bolešno kakor nekako duhovno nasilje. A že površen znanstven pregled liberalizma pokaže, da je oboje, nasilnost in bolečnost, samo dozdevno.

Beseda liberalizem prihaja iz latinščine, a ne iz besede liber (svoboden) ali Liber (bog vina, rimski Bakhus), čigar praznik «Liberalia» (po naše praznik cvička) so stari Rimljani po «krokarsko» proslavili vsako leto dne 17. marca, marveč iz pridevnika «liberalis». Liberalno je vse, kar odlikuje svobodno rojenega in izobraženega človeka. Liberalen se pravi z drugimi besedami: plemenit, velikodušen, širokogruden, dobrohoten, prijazen, ob-

ziren (toleranten) in darežljiv. Liberalnosti nasprotujejo surovost, neotesanost, trdosrčnost, neizobraženost, nestrpnost, zagrizenost, umazana skopost, oderuštvu. Liberalnost (liberalizem) pomeni isto kakor človečnost (humanitas), duševno in duhovno kulturo dobrote in resnice.

V zgodovini je pridevnik liberalen izpreminjal svoj prvotni pomen človečnosti, ljudomilosti in se začel vračati h korenemu liber (svoboden, svobodoljuben). Seme svobodoljubnosti (liberalizma) je pognalo na različnih popriščih človeške kulture v različnem pomenu:

1. na verskem polju pomeni liberalizem strpnost, enakopravnost vseh konfesij in sekt;

2. v znanosti ga je izpodrinila beseda *svoboda*; zato govorimo o svobodi vede in znanstvenega izsledovanja resnice; svobodoljubnost je v znanosti torej samo resnicoljubnost;

3. na duhovnem torišču predstavlja liberalizem pretirano, razbrzdano osebno svobodo ali individualizem, individualistično degeneracijo, prosto vseh socialnih ozirov in dolžnosti;

4. politični liberalizem (Rousseau) oznanja svobodo in suverenost naroda proti absolutizmu in diktaturi;

5. gospodarski, menčesterski liberalizem (Adam Smith) ali individualistični kapitalizem zahteva neomejeno svobodo in konkurenco v obrti in trgovini — s posledico neusmiljenega oderuštvu in izkoriščanja (profitarstva); podivjanemu kapitalizmu nasprotuje dirigirano ali načrtno (New Deal), vezano al socialno gospodarstvo.

V politiki se je razvijal liberalizem kot napredna stranka v borbi proti konservativcem. Pojem liberalizma je s stoletji obledel in zastarel, kakor nazadnje vsaka stvar oslabi in zamolčne, ter se razblini, razprši in prelil v napredne, demokratske in radikalne stranke (n. pr. v Franciji v socialni radikalizem). Samo na Angleškem deluje še stara liberalna stranka s programom svobodne, nezaščitene trgovine ter verske strpnosti brez tako imenovane «liberalne gonje».

Svojevrstna politična iznajdba velenemške (pangermanske) nacionalistične in imperialistične birokracije je bil «avstrijski liberalizem». Povsod je vohal samo nevarnost panslavizma in pri nas panslovenizma, edinstva vseh slovenskih plemen in dežel, ki ga je izvršil tihi, realni in spretni diplomat Bleiweis, oče slovenskega naroda, navidezno v službi velenemškega Dunaja proti ilirskemu panslavizmu. Uspešno Bleiweisovo akcijo jezikovnega zedinjenja Slovencev in njeno nevarnost za velenemške cilje je takoj izpazil avstrijski liberalizem. Udaril je bil proti panslavizmu, a z Bleiweisovim jezikovnim edinstvom je samo poživil in okrepil Slovence. Zakaj vsak narod ostane neranljiv in nepremagljiv, dokler ohrani lastni jezik, nositelja lastnega in enotnega duha. Zato pa izzove, kdor poseže po jeziku, samo vitalno reakcijo duhovnega edinstva, pa čeprav na račun časnega «sacrificio dell' intelletto» (žrtev razuma).

Osramočen in razočaran je posegel zdaj avstrijski liberalizem po zadnjem sredstvu nasilne metode «divide et impera» (razdeli in ovlada) ter zamahnil odločilno in globoko, da Slovence za zmerom gospodarsko in narodno upropasti z duhovnim razkolom na konservativni in progresivni (napredni) tabor in s sovražnim, medsebojnim izigravanjem obeh. Nazadnje je poslal mednje renegata in liberalnega agenta barona Schwegla, da je ujel radikalno narodne in napredne Slovence v «liberano zanko» in jih zapel v znano borbo z glavnim habsburškim zaveznikom, s protinarodnim klerikalizmom (Mahnič: Narodnost je iz greha!).

Na Češkem je nastopil Masaryk proti avstrijskemu liberalizmu in postavil proti njemu leta 1905. svojo svobodoljubno, realistično «Češko napredno stranko». Pri nas je razbil Schweglovo kukavičje jajce radikalni in demokratski dr. Gregor Žerjav in tako za vedno likvidiral avstrijakantski liberalizem. In vse svobodoljubne organizacije slovenskega akademskega starešinstva se oficialno imenujejo «napredne».

Ako znanstveno pretehtamo liberalizem, vidimo najprej prirodno dejstvo, da sodelujeta v vsaki celici, v vsakem živem bitju konservativni (dedni) in progresivni (napredni, svobodno prilagodni) tečaj. In vsa človeška zgodovina se razvija v smeri splošnega in rastočega napredka, zlasti v smeri sotrudnorazvojno napredujoče resnice (verizma). Ker je nadalje potrebno, da se vsi napredno misleči ljudje pridružijo svetovnemu gibanju «progresizma», je znanstveno namesto liberalizma edino pravilno ime «progresizem» (naprednost, napredna ideja).

Progresizem je res napreden in razgledan na vse strani, kakor zahteva moderna izobrazba, in utira po Masaryku predvsem napredek religiozne zavesti. Starinska, dolgočasna in preživela beseda liberallec žali moderno, okusno uho, in izobraženi, demokratsko in socialno čuteči liberallec se že zaradi tega, da se zavaruje proti sumu nazadnjaštva in zaostalosti, pravilno imenuje samo «progresist» (naprednjak). Moderni pa sta tudi besedi radikalec in demokrat. Obe imata kot soznačnici (sinonima) isti pomen, poudarjajoč le posebno smer, jačino in obsežnost progresizma (naprednosti).

M. Kovačič, Maribor:

Pregled jugoslov. sokolske književnosti

(Nadaljevanje.)

B. Sokolsko-književna podjetja.

Glavno jugoslovansko sokolsko-književno oziroma založniško podjetje je Jugoslovanska sokolska matica, vpisana zadruga z omejenim poroštvom. Nje ustanovitev je bila sklenjena na seji starešinstva Jugoslovanske sokolske zveze dne 26. februarja 1921. Po tem so začela pripravljajna dela zanj in nabiranje zadružnikov. V septembrsko-oktobrski številki «Sokolskega Glasnika» istega leta so bila natisnjena matičina pravila, ustanovni občni zbor je pa zaradi slabega odziva sokolskega članstva in maloštevilnega podpisovanja deležev mogel biti sklican šele za dan 27. januarja 1923. leta. Medtem ko je pripravljalnemu odboru predsedoval dr. Vladimir Ravnihar, je bil prvi voljeni upravni odbor JSM sestavljen takole: predsednik dr. Milan Šubic, podpredsednik Pavel Plesničar, tajnik Dragotin Šibenik, blagajnik Tone Martinc in še štirje upravni svetniki. Zveznotim starešinstvu je bila pridržana pravica, da imenuje v upravni odbor vsakokrat po tri brate kot svoje predstavnike. Do sedaj so se izvršile z leti v upravi že mnoge osebne izpremembe. Jugoslovanska sokolska matica je izdala že veliko dragocenih publikacij, vendar je največje vrednosti za najširše sokolske plasti njena poljudna in cenena «Sokolska knjižnica», katere je šlo doslej 11 snopičev z najrazličnejšimi razpravami, nekaj v slovenščini, nekaj v srbohrvaščini, nekatere pa v slovenščini in v srbohrvaščini.

Razen tega osrednjega sokolskega založniškega podjetja moramo zlasti omeniti knjižno zbirko Prosvetnega odbora SKJ kot člena najvišjega organizacijskega telesa. V njej sta mimo nekaterih drugih knjižic izšla brata Franja Malina «Praktični učbenik češkega jezika» in pa informativni prikaz «Čehoslovaki in Češkoslovaška». Nanju bodi opozorjeno že zdaj, ko smo se začeli pripravljati na X. vsesokolski zlet v Pragi!

A tudi mnoge župe so čutile in še čutijo živo potrebo po izdajanju knjig in brošur za svoje edinice; vendar je velika večina teh publikacij takih, da imajo splošno vsebino in so porabne tudi na ozemlju ostalih žup. Med župami dravske banovine prvači župa Maribor, ki je od slučajnega izdajanja brošur prešla k temu, da je ustanovila posebno zbirko «Sokolsko knjižnico», katere so doslej izšli trije snopiči (en prevod iz češčine in dva izvorna sestavka). Izmed ostalih žup se je pokazala za najpodjetnejšo župa Mostar, ki izdaja razen «Izdanj Sokolske župe Mostar» (doslej več ko 15 snopičev) še posebno «Knjižnico Sokolske župe Mostar» (doslej že tudi čez

10 snopičev). Sokolskim delavcem župe Petrovgrad je bila z ustanovitvijo «Školske i sokolske biblioteke» dana prilika, da dajejo svojim mislim izraza tudi v tisku. V tej zbirki je izdal na primer sedanji zvezni prosvetar brat Miloš Stanojević brošure «Veliki ljudi», «Pouka i zabava», «Govori pred vrstom» ter «Rad i uspeh». Podobno kakor župa Mostar se je lotila za potrebe svojega župnega ozemlja izdajanja brošur v okviru posebne «Sokolske knjižnice» tudi župa Skoplje. Ta knjižnica je izpred vsega plod truda brata dr. Milivoja Pavlovića in pa stremljenja, sokolsko misel popularizirati med kmečkim prebivalstvom južne Srbije. Župa Kragujevac, ki tudi z veliko vnemo širi sokolstvo v vaseh, ne izdaja sicer svoje lastne knjižne zbirke, dobila je pa zato podporo pri listu «Moravski Glasnik», v katerega «Biblioteki Mor. Glasnika» izhajajo tudi brošure sokolske vsebine. V najnovjšem času je začela izdajati poljudno pisane publikacije tudi prestolniška župa, ki je svojo zbirko uvedla s prav uspešno knjižico brata dr. Petra Jovića «Soko'ska misao, njen zadatak i cilj».

Ako niso v tej zvezi omenjene še mnoge druge župe, to še ne pomeni, da bi pri njih ne bilo sokolsko-književnega udejstvovanja, le do osnivanja in smotrnega izdajanja sokolskih publikacij se še niso povzpele. Od slučaja do slučaja so pa tudi na ozemlju teh žup izšla že številna knjižna izdajanja.

*

S tem v tem letniku našega «Sokola» «Pregled» zaključujemo, drugo leto ga bomo pa nadaljevali z razpravo o poedinih neperiodičnih soko'skih knjižnih izdajah. (Dalje prihodnjič.)

Stanko Trček, Ljubljana:

Pozabljen revček

Proti pričakovanju je izginil po vojni iz naših telovadnic dobri in pravilni jezik. Pravim, po vojni, zakaj pred njo so skoraj v vseh sokolskih društvih pazili na to, da so govorili — slovensko. Mnogokje so plačevali za vsako neslovensko besedo denarno globo. S svobodo se je vrnila tudi nemarnost in tako se v tem od leta do leta slabšamo, nikor da bi se boljšali. Pri vsem tem je najžalostnejše to, da ni govorica šolanih ljudi nič boljše od govorice preprostega mestnega človeka; če jo pa primerjamo s kmetovo, je pa gotovo veliko slabša in nemarnejša. Zdi se mi, da je poglavitni vzrok v načinu poučevanja, saj je znano, kako trhlo je vobče jezikovno znanje prav srednješolske in visokošolske mladine. Drugi nič manjši vzrok, se zdi, je včasih prav bolno stremljenje za «originalnostjo», ki je po mišljenju mnogih v tem, da govoriš kakor «ljudstvo», to se pravi, da uporabljaš kolikor mogoče spačene nemške in italijanske besede. Če se naš kmet oblači samo v s u k n j o, si tak «original» navleče «m o n t l», če gre kmečki fant t e l o v a d i t, gre izobraženi dijak «t u r n a t». Pri tem ti ljudje ne pomislijo, da bi utegnili biti takšno govorjenje za drugega zoprno in izobražena nevravno.

V sokolskih prostorih bi moralo biti in tudi mora biti bolje, ker so ti prostori izobraževalnica v najplemenitejšem in najširšem pomenu besede. Tisti, ki morajo skrbeti za to, da se sliši v telovadnici le prava in pristna slovenska beseda, tisti, ki opozarjajo na njeno potrebo in na lepoto dobre domače govorice, so vaditelji, izpred vsega pa načelnik in načelnica. Ne gre za to, da se razšopiri morda spačeno «izobraženo» izražanje, marveč za to, da se iztrebijo vse nepotrebne, nelepe in škodljive tujke in popačenke. Saj je teh smeti velikanski kup! Naš jezik je pa tako bogat in tvoren, da z njim lahko izrazimo prav vsa človeška čustva in vse svoje potrebe.

Danes se hočem pomuditi pri področju, ki je skoraj zgolj naše in ki je toliko pomembno, da ga ne smemo zanemariti: pri čistem, pravilnem s t r o k o v n e m jeziku. Zadnja leta čedalje bolj čutimo učinek «športnega» jezika, ki grozi, da bo izpremenil naš nekdanj tako kleni in čisti strokovni jezik v

najogabnejšo latovščino. Na papirju morda res ne, prav gotovo pa v resnici. Naj povem primer. Svoje male oddelke telovadcev ali telovadk, ki so tekmovali v čemerkoli ali kako drugače sodelovali, smo imenovali vrsta. Kaka dobra tri leta tega se je v nekem časniku naenkrat pojavila beseda ekipa, ki se je naglo širila, tako da sta odšli na tekme v Berlin že sokolski «ekipi» (vrsti sta pa menda ostali doma). In že naletiš med Sokoli na ljudi, ki na vse pretege trdijo, da vrsta ni isto kar ekipa in da je le druga beseda pravilna, češ da edino pravilno označuje takole skupinico tekmovalcev. V resnici je pa beseda «equipe» francoska in pomeni posadko. Ne vem, kako je v svoji domovini dobila v športnem jeziku sedanji pomen, vem pa, da je ta primer značilen za vse takele izpremembe in «modernizacije» pri nas. Poglavitni vzrok za posvinjanje domačega jezika je pa tisto smešno in silno preproščino duha dokazujoče stremljenje nerazumnih ljudi, ki so prepričani, da bodo vzbudili z uporabo tujk videz učenosti ali vsaj popolne «strokovnosti». Nekoliko sta tega kriva seveda tudi ginljivo neznanje in nezavednost. Na zelo lep primer žalostne neumnosti in jayno razkazovanega neznanja sem naletel lani v športnem stolpcu nekega našega dnevnika. Tam je nekdo dokazoval potrebo športnega viteštva in je trdil: «Vsak športnik mora imeti obnašanje fair play.» Ta človek očitno ni vedel, kaj pomeni izraz «fair play»*, zdelo se mu je samo, da ne more biti nič slabega, zato ga je rabil tako, da je vzbudil smeh in pomilovanje.

Da pa ne ostanem pri samem zabavljanju, naj navedem kupček slovenskih izrazov za nekatere pogostne pojme, za katere uporabljamo doslej zgolj tuje. Izrazi imajo samo namen, da pokažejo, kako lahko vsako besedo ponášimo, zato se seveda lahko nadomestijo z boljšimi.

Angleška beseda start pomeni spraviti nekaj v hod, nekaj začeti. V telovadbi imamo zanjo kopico domačih izrazov. Pri teku, plavanju, smučanju, hoji, kolesarjenju in podobnem bi lahko rekli kar «odhod», ker ima «hod» vendar primeroma širok pomen gibanja vobče, saj tudi vlak odide, ladja odide in letalo odide. Torej: smučarji nastopijo na odhodišču, ne na startu, in ne startajo, marveč odidejo ali odsmučajo. Odhodišče in odhod imamo lahko tudi pri plavanju ali pa ju nadomestimo s skokom (startal je: skočil je) in z odri viščem. Pri teku bi morda lahko uporabili stek, stečišče in namesto starterja bi postavili stečiščnika ali odhodiščnika ali sodnika na stečišču (odhodišču). Najlepši izraz sem pa dobil v Levstikovem prevodu «Ane Karenine» pri opisu konjske dirke; tam prvi starterju spuščaač. Izmed vseh se mi zdi ta izraz najboljši. Uporabimo ga lahko prav pri vseh panogah, ne da bi delali izrazju silo. Potem bi seveda imenovali prostor, odkoder spuščamo tekmovalce (v tek, v smuk, v vodo itd.) spuščišče. Startni strel je kratko strel ali kvečjemu odhodni (spustni) strel. Pri odbojki, hazeni, koškanju na žogo ne startamo, ampak nanjo planemo ali skočimo. Kadar pa za svoje društvo startamo, smo zanj le nastopili ali tekmovali.

Atletika (lahka, težka). Ta delitev po našem sestavu vobče ni dopustna. Dobili smo jo od športa. Na Češkem in pri nas se je udomačil za lahko atletiko, kolikor je ta izraz sploh potreben, izraz proste panoge (panoge, ki jih ne delamo na orodju). Izraz ne zadovoljuje čisto. Nadalje:

Atlet (atletičar!) — tekmovalcec, te-	crawl (način plavanja) — plavanje
lovadec;	lezkoma (angl. to crawl, izg.: tu
atletizem — tekmovanje;	król — lesti);
atletično — tekmovalno, telovadsko;	cross-country (kros kántri) (skozi, čez
amateur (amatèr) — ljubitelj;	«deželo») — tek po krajini, tek čez
bazen — korito, kotanja;	drn in strn, krajinski tek (češko:
basketball (basketbol) — koškanje;	běh přespolní);

* Od angleškega «fair» = nepristransko, pravično, in «play» = igranje, torej igranje natanko po pravilih.

- champion (šampjón) — zmagovalec;
 championat (šampjoná) — prvenstvo, zmagá;
 dribbling (angl. beseda, ki pomeni kapljati) — žoganje, kotaljenje žoge po tleh;
 dress — kroj, obleka;
 disciplina — strogolednost, red;
 disciplina — panoga, vaja, učni predmet;
 diskvalifikacija — razveljavljenje (vpisa, tekme itd.);
 diskvalificiran — razveljavljen, nepriznan;
 distanca — razdalja;
 favorit — ljubljeneec, verjetni zmagovalec;
 finish (finiš, angl., pomeni končati, dovršiti) — končni ali zadnji boj, tekma, igra;
 finale — končne ali sklepne tekme;
 foul (faul, angl.: zaleteti se, zadeti se) — dotik, zadetek;
 goal (góul, angl.: znamenje, znamenjski kol, cilj; to get a goal: dobiti igro) — točka;
 junior — pri nas nimamo juniorjev in seniorjev, marveč po ustrojstvu le naraščaj in članstvo. Istega oddelka pa ne moremo deliti v juniorje in seniorje, ampak, če je že treba, v mlajši in starejši naraščaj (članstvo);
 konkurenca — udeležba pri tekmi; n. pr.: tekmovalo bo mnogo tekmovalcev ali hudih tekmecev ali obeta se huda borba in podobno;
 klasifikacija — razredba, razvrstitev;
 old boy (ould boj, angl.: stari dečki) — starejše članstvo;
 program — spored (prireditve) ali (delovni) načrt;
 service (servis, angl.: postreči: pri igri) podati;
 set — igra, boj;
 semifinale — predsklepna tekma;
 stoper — merilec časa;
 stoperica (od angl. to stop: ustaviti) — (ura) merilka, ustavljalca;
 sprint — kratek pa zelo hiter tek, hiter tek;
 sprinter — tekalec na hitrost, hitrostni tekalec;
 sprinterica — čevlji za tek, žebljaki;
 stil — način (neke vaje), slog; n. pr.: skakalec skače na Horynov (Horrajnov) način, na škotski način itd.;
 specializacija — veščastvo, veščak;
 suspenzija — prepoved (tekmovanja);
 spurt (spert) — teči hitreje, pognati se; n. pr.: tekmovalec se je pognal proti cilju, speh, speti;
 štafeta — paličica, poslanica, tek;
 štafetni tek (plavanje) — izmenski tek (plavanje, kolesarjenje, smučanje itd.);
 training (trejning, angl. to train: vleči) — vaditi, pripravljati se za tekmo, uriti se;
 trainage (trenáž, franc. oblika) — uriti, vaditi, pripravljati se;
 trainirati — uriti, vaditi, pripravljati se;
 trainer (tisti, ki te «vleče» za seboj) — vaditelj, učitelj;
 trainiran — vaje, izurjen, pripravljen;
 terminologija — izrazoslovje, v pomenu vede o izrazih, v pomenu skupnosti vseh izrazov pa izrazje;
 terrain (teren, franc.) — zemljišče, svet. Na terenu: zunaj, na tekmovališču, na vadišču; smuški teren: smuški svet;
 volleyball (válibol, angl., od to volley: leteti) — odbojka.

Poglavje zase je napaka, ki se je v zadnjih dveh, treh letih strahovito razpasla. Če bi ti kdo povedal, da je Jakakrava požrla na Janeztravniku senokopico, bi dejal, da se mu blede, čisto v redu in zelo «moderno» se ti pa zdi, ko bereš o «Fredovia-Express sladoled stroju» («Jutro», 4. VII. 1936) ali o novem ravnatelju Philipstovaren («Slovenec», 15. XI. 1936), o Kandaharstremenih («Jutro», 23. XII. 1936), o Sieraradiu («Slovenec», 23. XII. 1936), Adlerstrojih, Jelenmilu, Tivaroblekah, Bařačevljih, Planinkačaju in podobnem. Ta grdobija (v ostalem tipično anglosaški način izražanja) se je zavlekla k nam iz tujine, še bolj pa menda iz sosednjih banovin (kjer gospodarijo židje), naši trgovci in listi se je pa z navdušenjem oklepajo, žal, zelo hitro. Ni torej daleč čas, ko homo telovadili na Oražembradljah, se vrteli na jeklodrogih in premetavali Alpinausnježoge. Naj zlodej pobere takšen jezik! Kakor je Jak o v a krava požrla sen e n o kopico na Janez o v e m travniku,

tako se oblačimo tudi mi le v Tivar je ve obleke ali v obleke «Tivar», poslušamo radio «Siera», se umivamo s Šiht o v i m milom «Jelen», pišemo na Adler je v i h strojih ali na strojih «Adler» in se naslanjamo s sladoledom iz sladolede n e g a stroja «Fredovia-Express».

Silno se je tudi razpasel grdi nemčizem «izgledati», ki ga nekaj nismo poznali (aus-schauen = iz-gledati), bedasta beseda, ki v slovenščini prav nič ne pomeni. Vse nam že «izgleda»: bolnik izgleda slab, knjiga izgleda, da je interesantna, vlak izgleda, da ima zamudo, in slišal sem celo že, ko se je nekemu z d e l o, da neki predmet iz g l e d a tako! Prav pa je le, če se nam predmet z d i tak ali tak, n a o č i slab, ali j e v i d e t i slab, ta stvar ima tak v i d e z (podobo), ne izgled, ali je n a v i d e z taka in taka; znanec ne iz g l e d a 50 let star, marveč j i h k a ž e 50. Ni prav: to izgleda kot kruh, marveč t o j e ali se z d i, da je kruh, ali k a ž e, da je kruh. Vreme j e lepo ali lepo k a ž e ali se z d i, da bo lepo, ali podoba je, da bo lepo, gotovo pa ne iz g l e d a lepo. Če si se lotil neke reči, tedaj imaš več ali manj u p a n j a, da uspeš, ne pa izgleda. Izgledi za smuko so dobri: smuka b o dobra ali kaže dobro. Izkratka, premoremo nešteto načinov, da boljše izrazimo tisto, čemur pravi Nemeec «ausschauen» in «aussehen».

Vesel bi bil, ko bi vzbudile vrste vsaj nekoliko pozornosti za jezik, pa čeprav v obliki ogorčenih ugovorov.

J. T.:

Tekme članic za prvenstvo Jugoslavije

Dne 16. in 17. oktobra je bila v Zagrebu tekma članic za prvenstvo Jugoslavije. Ta tekma je bila hkrati izbirna tekma za vseslovansko prvenstveno tekmo, ki bo dne 19. decembra v Novem Sadu.

K tekmi je prišlo veliko število članic, to je 17, in sicer: iz Ljubljane 7, iz Zagreba 5, iz Splita 2 ter po ena iz Beograda, Dubrovnika in iz Novoga Sada.

Tekma je obsegala 11 panog: obvezne in poljubne proste vaje, poljubno vajo na visoki gredi, obvezno vajo na dočelni bradlji, poljubno vajo na dvovišinski bradlji, obvezno vajo na krogih in drogu, poljuben preskok čez konja na šir brez ročajev, tek na 60 m, metanje diska in skok v višino. Tekma je obsegala več panog, kakor jih bo imela mednarodna tekma v Pragi, in tudi lestvice za proste panoge so bile višje.

Razpoloženje pri tekmi je bilo kljub raznim tehničnim nedostatkom ves čas prav dobro. Tekmovalke so bile na vso moč disciplinirane.

V soboto popoldne so bile tekme v prostih panogah na sokolskem telovadišču v Maksimiru. Načelnica s. Skalarjeva je pozdravila tekmovalke, na drogu je zaplapolala državna zastava in tekma se je pričela.

Pri skoku v višino sta preskočili Milena Sketova in Marta Pustiškova po 152 cm in dosegli po 10 točk. Za njima se je uvrstila Jelica Vazzazova, ki je preskočila 129 cm, dve tekmovalki sta dobili ničlo.

Pri metanju diska je bilo doseženih malo točk. Zahteve so bile za tekmo gotovo prehude. Tako bo n. pr. na mednarodni tekmi v Pragi ocenjen met 26 m z 10 točkami, Lidija Rupnikova je pa dobila v Zagrebu za 25-90 m le 5-9 točke. Dobro sta vrgli disk tudi Sketova (25-79) in Vazzazova (25-28).

Najslabše ocene so bile pri t e k u. Tu je bilo prisojenih šest ničel. Tega je bilo krivo mrzlo vreme in spet huda lestvica. Sketova in Pustiškova sta pretekli progo v 8-7 sekunde in dobili po 8 točk; na mednarodni tekmi drugo leto bo pa za čas 8-8 sekunde prisojenih 10 točk.

Zvečer se je nadaljevala tekma v preskoku čez konja v telovadnici Sokola v Klaićevi ulici. Ta panoga je pri članicah najmanj priljubljena. Razen dveh ali treh premetov, ene skrčke z zamahom in ene prednožke ni bilo videti nobenega lepega preskoka. Najboljšo oceno 14-7 točke

je dobila Tuša Hribarjeva, Sketova in Pustiškova sta dobili po 14,5 točke. Največ tekmovalk je delalo raznožko, izmed katerih pa ni bila nobena lepa.

Drugo jutro so se tekme nadaljevale spet v telovadnici. Delovalo je hkrati več sodniških trojic, tako da je bila tekma že ob 15. uri končana.

Obvezna prosta vaja ni šla dobro. Najboljše znamke so dobile Rupnikova (9,2), Kržanova (8,9), Vazzazova (8,8) in Hribarjeva (8,6). Mnogo boljša je bila poljubna prosta vaja, kjer so imele zlasti Ljubljankanke lepe sestave. Hribarjeva je dobila 14,5, Sketova 14,2, Podpacova in Kržanova po 14,1, Pustiškova in Vazzazova pa po 14. Imele so zelo različne sestave, ki so jih izvajale z majhnimi izjemami z veliko lahkoto in gibčnostjo.

Tudi poljubna vaja na gredi je bila zadovoljiva. Videli smo nekaj prav lepih sestav, vendar pa nekatere zaradi vidne treme niso dosegle pričakovanega uspeha. Najboljšo oceno ima Hribarjeva (14,6).

Poljubna vaja na dvovišinski bradlji je bila prav lepa. Videli smo znane sestave naših olimpijk, a tudi mlajše tekmovalke so pokazale prav lepe vaje. Kotlaričeva in Boriševa sta imeli težki sestavi in dobili 13,9 in 13,8. Največ točk sta dosegli Sketova in Rupnikova (po 14,7) in Podpacova (14,5).

Potem so bile še obvezne vaje na bradlji, drogu in krogih. Na bradlji sta dobili po 10 točk Sketova in Podpacova, na drogu Sketova in Hribarjeva, na krogih Rupnikova in Hribarjeva. Izmed teh treh orodij so bile v splošnem najboljše znamke na krogih.

Pregled desetih najboljših tekmovalk:

	Proste vaje	Orodje	Proste panoge	Skupaj	Odstotki
1. Milena Sketova (Sokol I-Tabor)	22,9	73,1	23,8	119,8	92,15
2. Marta Pustiškova (Lj. Sok.)	21,—	66,5	19,8	107,3	82,33
3. Marta Podpacova (Sokol I-Tabor)	22,2	68,—	15,4	105,6	81,23
4. Lidija Rupnikova (Lj. Sok.)	23,1	66,8	15,6	105,5	81,15
5. Tuša Hribarjeva (Lj. Sok.)	23,1	73,3	7,7	104,1	80,07
6. Jelica Vazzazova (Lj. Sok.)	22,8	63,3	15,8	101,9	78,38
7. Mira Neferovičeva (Zagreb II)	16,5	59,5	11,9	87,9	67,61
8. Blanka Lhotska (Split)	20,4	59,1	7,6	87,1	67,—
9. Ančka Kržanova (Lj. Sok.)	23,—	51,7	12,4	87,1	67,—
10. Gertruda Risova (Zagreb II)	21,—	62,6	2,9	86,5	66,53

Vsako panogo so sodile po tri sodnice, veljala je aritmetična sredina vseh treh ocen, le pri konju je sodilo pet sodnic, najboljša in najslabša ocena sta bili črtani, od ostalih treh je pa spet veljala aritmetična sredina. Čehinje bodo ocenjevale članice tudi na prihodnji mednarodni tekmi. Na predlog nemških udeleženk se bo takrat sodilo javno. Na znak glavne sodnice bo vsaka sodnica pokazala svojo oceno na posebni tabeli. Čehinje so pri tekmi za svoje državno prvenstvo že tako sodile in tudi me smo imele isti namen, toda pripravili so nam zelo nerodne tabele in stvar se ni najboljše obnesla.

Uspeh tekme je na splošno zadovoljiv. Sicer je res, da je ena sama tekmovalka dosegla več ko 85% dosegljivih točk, vendar jih je pa pet doseglo več ko 80%, zaradi česar lahko pričakujemo, da bodo naše tekmovalke tako na vseslovanski sokolski tekmi decembra meseca v Novem Sadu kakor na mednarodni tekmi v Pragi dosegle lepe uspehe.

Pripravljaj se na X. vsesokolski zlet v Pragi!

Metodični postopek pri vadbi prostih vaj

Proste vaje sodijo med tiste panoge Tyrševega telovadno-vzgojnega sestava, ki so dostopne najširšim plastem naroda. Zanje ne potrebujemo nalašč za to urejenega prostora, niti kakšnega posebnega orodja, kakor n. pr. za proste panoge, za orodne vaje itd. Delamo jih lahko v zaprtem prostoru in pod milim nebom, in sicer posamezno ali pa v večjem ali manjšem številu. Zaradi teh in še mnogih drugih prednosti so proste vaje posebno primerne za velike javne telovadbe, kjer se šele prav pokaže in uveljavi vsa lepota prostih vaj. Zato pa morajo seveda proste vaje ustrezati številu nastopajočih. Za manjše nastope in akademije, kjer se opazi tudi vsak najmanjši gib posameznega dela telesa, je potrebna drugačna zaporednost gibov kakor za velike nastope, kjer mora sestavljalac razen vsega drugega paziti še na zunanji vtisk. Če se ozremo na proste vaje naših večjih zletov, posebno pa še na njih izvedbo, moramo izpred vsega ugotoviti, da so bile dostikrat slabo izvajane. Vendar tudi slabo sestavljene vaje veliko pridobe, če so lepo in skladno izvajane. Uspeh prostih vaj pri velikih zletih je torej odvisen zlasti od skladne in pravilne izvedbe.

Če raziskujemo vzroke neuspehov pri teh nastopih; vidimo, da je krivda v nas samih, v tistem podrobnem delu v telovadnicah, kjer preženemo članstvu še tisto veselje, s katerim se je poprijelo vadbe, ker mu ne znamo podati vaj tako, da bi jih po svojih sposobnostih lahko sprejelo, to se pravi, manjka nam metode. Članstvo največkrat ne obvlada niti najosnovnejših prvin prostih vaj, ko že vadimo spojenost teh gibov in sestavo samo. Tako se brez uspeha trudita vodnik in telovadec in le premnogokrat slišimo godrnjanje: «Oh, že spet te proste vaje!» Članstvo se z nevoljo in z velikim naporom komaj za silo nauči prostih vaj, zato jih dela brezbržno in dolgočasno. Poudariti hočem, da so za neuspehe odgovorni izpred vsega vodniki in vodnice, ker s svojo nemetodično vadbo ne morejo doseči pravega napredka, zato hočem opozoriti na nekatere najpogostejše napake in nedostatke.

Kakor sem že rekla, je potrebno, da telovadke najprej naučimo najvažnejših prvin prostih vaj. Omenim naj samo tiste, ki se največkrat ponavljajo in delajo največ preglavic, kakor pravilna razdalja in iztegnjene lahti pri vzročanju; prsti rok morajo biti zmerom skupaj; pravilni podlahtni krogi gor in dol, tudi pri klonih in sukih trupa; pogled je vedno na roko, če ni to drugače določeno; uločenje zlasti v vzročanju ali predročanju gor (ven); pravilna drža telesa pri klonih, zasukih in počepu, posebno če so zvezani z gibi rok ali nog; pravilno prednožno skrčenje; počep pred-, od- ali zanožno; izpad v vse strani, zlasti nazaj, zvezan s predklonom; prsti nog so vedno iztegnjeni; zibi lahti in trupa; sproščen zib počepno; pravilen poklek, koleno pri peti druge noge itd., itd. Seveda pa mora vodnica sama vse prvine popolnoma obvladati, opazovati napake drugih ter jih popraviti in na pravilen in primeren način obrazložiti. Vodnica naj redno vadi vse osnove prostih vaj, preden začne vaditi nove proste vaje, zlasti tiste, ki jih bo pozneje potrebovala. Telovadke, ki obvladajo splošne osnove prostih vaj, bomo potem z lahkoto naučili vsako sestavo.

Ko obvladajo tako vse prvine, ki sestavljajo vajo, začnemo z vadbo od takta do takta, dokler ne naučimo vse sestave. V ta namen moramo seveda smiselno razdeliti vso sestavo na posamezne dele, ki jih kasneje povežemo drugega z drugim. Nikarte pa misliti, da je zdaj že vse opravljeno, ne, šele na pol poti smo. Izvedbi vaj moramo dati še ritem, poudarek na določene dobe, ki ga zahteva sestava, spojenost in lepoto gibov, izkratka, vajam je potrebna duša. Kako velik razloček je med telovadko, ki ne dela vaje samo zunanje s svojim telesom, temveč z vso svojo notranjostjo in nudi tako užitek sebi in drugim, ter med telovadko, ki dela dolgočasno in neritmično gib za gibom. A tudi popolno obvladanje vaje še ni zadosti, zakaj vsa množica telovadk, ki skupaj nastopa, je eno samo telo, posameznice so

samo njega deli, ki so tesno zvezani med seboj, zato je potrebna tudi popolna skladnost izvedbe, kar dosežemo samo tedaj, če vzbudimo v telovadkah smisel za skupnost in čut odgovornosti do celote.

Proste vaje so pogosto tesno povezane z redovnimi vajami, posebno kadar imajo veliko premen, ki dajo navadno vajam posebno živahnost in razgibanost. Zato je neogibno potrebno, da obvladamo dobro tudi vse redovne tvorbe, pri katerih moramo posebno paziti na kritje, sicer še tako dobro izvajane vaje veliko izgubijo na splošnem videzu.

Poglavje zase sta prihod in odhod k prostim vajam, ki sta prav za prav njih sestavna dela, na kar pa le preradi pozabimo. Dohod in odhod morata biti strumna in samozavestna, korak ponosen, paziti moramo spet na kritje, zlasti če so določene posebne premene tvorb.

Po vsem tem vidimo, da zahteva pravilna izvedba prostih vaj veliko truda, veliko podrobnega dela od vodnic kakor od telovadk.

Vodnica! Nikoli ne začni z vadbo, če ne obvladaš sestave do podrobnosti, vsak najmanjši gib ti mora biti jasen, ogibaj se naknadnim popravkom, kajti napake popravljati je jako težko. Pripravi se doma za vsako posamezno telovadno uro, premišli, kakšno metodično pot si boš izbrala pri vadbi in kako boš telovadkam poimenovala in razložila poedine gibe. Začni o pravem času vaditi, da te čas ne prehiti in da ne boš morala celih ur uporabiti samo za vadbo prostih vaj, kar utruja in ne prinaša uspeha. Nasprotno pa tudi ne hiti preveč, ker ti telovadke ne bodo mogle slediti. Kar zahtevaš od telovadke, izvajaj najprej sama, kajti zgled mlka. Ne vadi do onemoglosti, ampak končaj takrat, ko bodo vse telovadke imele občutek prijetne utrujenosti. Vztrajnost je sokoška čednost, ki vodi do uspeha! Ne pozabi, da nam je telovadba vzgojno sredstvo! Ako boš upoštevala vsa ta navodila in jih znala prilagoditi stopnji in sposobnosti svojih telovadk, ne boš vzbudila v njih samo veselja do prostih vaj, ampak do telovadbe sploh.

Navedla sem tako splošna načela pri metodičnem postopku vadbe prostih vaj in prehajam na konkreten primer letošnjih prostih vaj, ki so predpisane za nastop našega sokolstva na zletu v Pragi drugo leto. Za člane, članice, člane čet in starejše brate so določene skupne vaje brata Kovača, ki se odlikujejo po lepoti in ritmičnosti gibov, mnoge hitre in učinkovite premene pa dajejo vajam posebno privlačnost. Vaje bodo uspele samo, ako jih bo vsakdo vadil s tisto resnostjo in vztrajnostjo, ki jo sestavljalec s svojo sestavo zahteva. Razen navodil, ki sem jih že dala in ki veljajo zlasti za te vaje, naj opozorim še na nekatere druge reči. Te vaje moramo vaditi v pravilnem razstopu, zato si napravimo stalne značke, če to ni mogoče, pa vsakokrat posebej, zakaj brez njih nam bo delo zelo oteženo. Vse gibe naučimo najprej v prostem razstopu, in ko jih obvladamo, jih vadimo šele v dvoredu, redu in vrsti, sicer bo nastala samo zmešnjava in prerivanje. Naučiti moramo vsako telovadko za vsako mesto, nato jih šele porazdelimo na prve, druge itd., in jim pozneje zamenjamo prostore. Posebno moramo paziti pri prvi vaji, ker je zaradi svojih hitrih premen, ki zahtevajo mnogo skladnosti in kritja, za stopnjo naših telovadk res precej težka.

Isto velja za proste vaje moškega in ženskega naraščaja: kola pa učimo najprej ločeno od vaj, in sicer vedno s spremljevanjem godbe.

Bodimo vestne v svojem delu, prenehajmo s površnostjo, ki se je posebno zadnji čas razpasla po naših telovadnicah, zakaj v Pragi bomo morale pokazati pred vsem svetom moč in napredek sokolske misli pri nas.

Ž U P A L J U B L J A N A

Župa Ljubljana je položila temelje delu za leto 1937./38.

V nedeljo dne 21. novembra je bil na Taboru v Ljubljani delovni zbor društvenih načelnikov in načelnic, katerega so se udeležili člani župnega strokovnega odbora ter načelniki in načelnice iz 54 društev, skupaj 116 oseb.

Od 8. do 12. ure so člani in članice župnega strokovnega odbora v treh telovadnicah poučevali proste vaje za praški zlet, ob 13. uri so načelniki in načelnice težke vaje brata Kovača že brezhibno izvajali na godbo. Volja, duh in ljubezen do sokolstva so omogočili peturno nepretrgano gibanje. Kdor jih je videl pri delu, je mogel zaslutiti, da je vzgoja sokolske mladine v pravih rokah, da bo drugo leto sokolstvo še bolj razgibano: «Mir s teboj, dragi dom, če sovražnik ti preti.»

Od 15. do 18. ure je bil v mali dvorani na Taboru redni jesenski zbor društvenih načelnikov in načelnic, ki je pa imel letos to posebnost, da so prišli na zbor že novi društveni načelniki in načelnice, ki so bili meseca novembra izvoljeni za novo poslovno leto. S to dalekosežno izpremembo se uvaja v sokolstvo novo poslovno leto, ki traja od septembra do konca avgusta, kar bolje ustreza sokolskemu delu. Za letos se je to izvedlo le v strokovnih odborih oziroma v načelništvu.

Zbor načelnikov je na predlog župnega strokovnega odbora za leto 1957./58. soglasno sprejel tale delovni razpored:

8. decembra 1957 predelava praških prostih vaj za naraščaj in delovni sestanek društvenih prosvetarjev,

12. decembra 1957 tečaj za telovadbo na orodju,

18. decembra 1957 zbor ljubljanskega vaditeljstva,

26. do 30. decembra 1957 župni smučarski tečaj za članstvo in naraščaj,

15. in 16. januarja 1958 župne smučarske tekme članstva in naraščaja,

6. februarja 1958 predelava praških prostih vaj za načelništva,

15. februarja 1958 predelava praških prostih vaj za naraščaj,

27. februarja 1958 tečaj za telovadbo na orodju,

16. marca 1958 župni tečaj za sodnike in sodnice,

27. marca 1958 tečaj za telovadbo na orodju,

24. aprila 1958 poklonitev sokolstva pred spomenikom Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Rakeku,

1. maja 1958 delovni zbor društvenih načelništev,

11. in 12. junija 1958 župni zlet in župne tekme na orodju,

26. do 29. junija 1958 zlet in tekme naraščaja v Pragi,

30. junija in 1. julija 1958 mednarodne tekme v Pragi,

1. in 2. julija 1958 tekme članstva v Pragi,

3. do 6. julija 1958 glavni zletni dnevi članstva v Pragi,

11. do 17. julija 1958 župni tečaj za taborjenje članic,

18. do 24. julija 1958 župni tečaj za taborjenje članov,

21. avgusta 1958 medžupne plavalne tekme,

11. septembra 1958 župne strelske tekme.

Storjeni so bili tile važni sklepi:

II. pomladanski zbor Sokolov bo v povečanem obsegu, okrožnih zletov leta 1958. ne bo, moški in ženski naraščaj bo nastopil na župnem zletu v novih telovadnih oblekah, v vseh društvih in četah naj se uvedejo predpisani telovadni kroji tudi pri redni telovadbi, uvede se obvezno čitanje člankov iz župnega vestnika, Meseca oktobra bosta dva desetdnevna vaditeljska tečaja za člane in članice.

Po izčrpnih razpravi o zimskem vzgojnem delu je zbor načelnikov in načelnic dal popolno zaupanje dosedanjemu župnemu načelništvu s tem, da ga je brez najmanjše izpremembe ponovno izvolil za eno leto: načelnik: Franjo Lubej, namestniki: dr. Ivko Pustišek, Jože Rus in Stanko Trček, načelnica Jelica Vazzazova, namestnice: Mica Kržetova, Mara Staničeva in Hilda Jezerškova. Zbor je bil zaključen s pesmijo «Sokolskih legij».

Pomladanski zbor pred upravnim sodiščem

Letos dne 9. maja je bil I. pomladanski zbor Sokolov. V Ljubljani je imel ob tej priliki župni načelnik govor (glej 6. številko «Sokola»), zaradi katerega je bil policijsko kaznovan z globo. Ker banska uprava ni ugodila njegovemu prizivu, se je pritožil na upravno sodišče v Celju, ki je rzsodbo

banske uprave zavrnilo in s svojo razsodbo dalo sokolstvu popolno zadoščenje. Razsodbo priobčujemo v celoti:

UPRAVNO SODIŠČE
za dravsko banovino
v CELJU.

A 216/37
6

PREPIS!

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Upravno sodišče v Celju je pod predsedstvom predsednika upravnega sodišča dr. Ivana Likarja, v prisotnosti upravnih sodnikov:

Rajka Mulačka in Stanka Mašiča,

dalje sod. prip. Nataše Pregljeve kot zapisnikarice,

na tožbo Franca Lubeja, učitelja v Ljubljani, zoper odločbo kralj. banske uprave v Ljubljani z dne 20. julija 1937, II/2 št. 2145/4, zaradi obsodbe zbog prekrška po naredbi ban. uprave od 10. julija 1932, Sl. l. št. 510/59, brez javnega naroka po čl. 27 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih, po proučevanju upravnih spisov v nejavni seji razsodilo takole:

Tožbi se ugodi in se napadena razsodba razveljavi zaradi nezakonitosti.

RAZLOGI:

Tožitelj je bil obsojen s kazensko razsodbo uprave policije v Ljubljani od 8. junija 1937, št. Pov. 813/5 po čl. 78 zakona o notranji upravi na globo din 500—, v slučaju nezmožnosti plačila pa na 10 dni zopora zaradi prekrška po čl. 74 istega zakona, ki ga je zagrešil s tem, da je na pomladanskem zboru «Sokolov» dne 9. maja 1937 v svojem govoru z besedami «... tujec odreja narodu red in disciplino...» napadel katoliško cerkev in njeno delovanje, s čimer je narušil javni red in mir. Prekršek je smatrala uprava policije za dokazan z dejstvom, da je edino dana interpretacija navedenega mesta pravilna, ker je logična, zaradi česar po svobodni presoji izjavi oziroma tolmačenju g. Lubeja ne more pokloniti vere.

Tožiteljevo pritožbo pri tej razsodbi je kralj. banska uprava zavrnila z razsodbo od 20. julija 1937, II/2 No. 2145/4, obenem pa je razsodbo v toliko izpremenila, da je tožiteljevo dejanje kvalificirala kot prekršek § 1 svoje uredbe od 16. julija 1932, Sl. l. št. 510/59, in tožitelja obsodila po § 2 iste naredbe na din 500— denarne kazni, ki se v primeru neplačila v roku 15 dni po pravomočnosti razsodbe izpremeni na 10 dni zopora.

Po razlogih te razsodbe je dejanje dokazano s tožiteljevim priznanjem ter ga zadene kazensko pravna subjektivna krivda kot govornika inkriminiranih besedi, pri čemer je pravno neupoštevano, po čigavem sklepu in v kakem svojstvu je govoril. Besede «tujec odreja narodu red in disciplino» merijo na to, da se omaje naša državna in nacionalna zavest, ker so poslušalci mogli sklepati iz teh besed, da ne ustvarjajo državnega reda v državi naša država, njeni zakoni in oblastva, ampak neke sile izven naše države. Da je na to meril v svojem govoru, je dokazano po njegovem priznanju v zagovoru, kjer je označil tuji kapital in katoliško akcijo kot silo, ki naj bi ustvarjale red in disciplino v naši državi. Kolikor je pa pri tem mislil na tuji kapital, je pa jemal vero poslušalcem tudi v gospodarsko moč in razvoj naše države.

Kot obtežilno pri odmeri kazni je toženo oblastvo upoštevalo številno poslušalstvo, javno časopisno polemiko in razburjenje ljudstva zaradi govora.

Proti tej razsodbi je vložil Franjo Lubej v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče, ker kralj. banska uprava z njo ni pravilno uporabila zakona.

V tožbi izvaja, da ne gre citiranih njegovih besedi presojevati posamič, temveč da je treba preceniti celotno vsebino in pomen njegovega govora. Iz tega pa ni mogoče razvideti, da bi meril na to, da se v narodu omaje jugoslovanske državna in nacionalna zavest. V njem tudi ni neosnovanih in tendenčnih predpostavk in ne odvracanja državljanov od izpolnjevanja državljanskih dolžnosti. Celotni njegov govor je imel strogo načelno zasnovano v smislu sokolske miselnosti ter so bila v njem le poudarjena sokolska vzgojna načela, vse besede pa so bile v popolnem soglasju z ideološkim programom Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije «Pota in cilji» iz l. 1931. v odstavku, ki nosi naslov «Sokolstvo, narod, država in politika». Po citiranju tega odstavka je izrekel besede, zaradi katerih je bil obsojen, nato pa je v svojem govoru izjavil:

«In mi vemo, da kdor odreja red in disciplino, razpolaga z močjo naroda in usmerja njegove sile. Narod, ki daje svojo disciplino v zakup tujcu, se odreka samostojnosti in svobodi in se sam izroča hlapčevanju. Z lastno disciplino, z lastnim npravstvenim redom hočemo sami biti čuvarji in branitelji svobode, sami graditelji

svoje samostojnosti.» V tem okviru izrečene inkriminirane besede pa ne dajo nobene logične možnosti za zaključek, da je z njimi napadena katoliška cerkev, še manj to, da bi se državljani odvrčali od izpolnjevanja državljskih dolžnosti, ali pa da bi meril na to, da omaje državljansko ali nacionalno zavest.

Zaradi tega predlaga, da se izpodbijana razsodba razveljavi in on oprosti vsake kazni.

Pri presoji te tožbe je upravno sodišče sledeče razmotrivalo:

Iz § 1 naredbе od 16. julija 1932 izhaja, da je po njem kazniv le tisti, ki s pisanjem itd., pa tudi s širjenjem ustnih vesti m e r i, torej n a m e n o m a d e l a n a t o, da se v narodu omaje jugoslovanska državna in nacionalna zavest, da se mu jemlje vera v gospodarsko moč in razvoj države, da se izpodkopava njegovo zaupanje v vrednost našega denarja ali da se odvrča do plačevanja davkov oziroma od izpolnjevanja drugih državljskih dolžnosti. Iz uvoda k cit. uredbi, ki vsebuje motive kralj. banske uprave za to uredbu, je pa nadalje razvidno, da je kralj. banska uprava imela v mislih le zlonamerno in sistematično delovanje v zgoranjem prepovedanem pravcu.

Vsega tega v tožiteljevem primeru ni bilo.

Vsebino tožiteljevega govora je prinesel dnevnik «Jutro» dne 10. maja 1937 in je tožitelj pri svojem prvem zaslišanju dne 1. junija 1937 priznal, da je natančno reproducirana. Ker ta trditve v upravnem postopku ni bila osporovana, je potrebno za presajo kaznovosti tožiteljevega govora vzeti to besedilo za podlago.

Po njem je reklamiral tožitelj za sokolstvo telesno in moralno vzgojo vsega naroda z namenom, da mu obvaruje svobodo in zgradi samostojnost z urejenim sodelovanjem vseh, od poedinca do celote. K temu cilju ima sokolstvo po Tyrševi zamisli in narodni volji dolžnost vzgajati vse člane naroda in gojiti narodno zavest. Red in disciplina utrjujeta in jačita sokolsko skupnost. V naši sredi, z našimi sredstvi in s sinovi slovenskih mater pa tujec odreja narodu red in disciplino. Kdor pa odreja red in disciplino, razpolaga z močjo naroda in usmerja njegove sile. Narod, ki daje svojo disciplino v zakup tujcu, se odreka samostojnosti in svobodi, se sam izroča hlapčevanju. Sokol pa hoče z lastno disciplino, z lastnim nrvstvenim redom biti čuvar in branitelj svobode ter graditelj naše samostojnosti. Vsled tega mora vsak k sodelovanju.

V tej zvezi besedi «v naši sredi... tujec odreja narodu red in disciplino» nikakor ni mogoče tolmačiti tako, da bi tožitelj nameraval z njimi omajati državno in narodno zavest ali poslušalcem jemati vero v gospodarsko moč države. Nasprotno zveni iz njih namen, ravno utrditi v poslušalcih državljansko in narodno zavest. Da je v tej zvezi namignil na nekega tujca, ki da odreja narodu red in disciplino, na takem njegovem namenu ne more nič izpremeniti oziroma ne more dati njegovemu govoru tendence, ki je prepovedana po § 1 cit. uredbе. Saj se odraža v inkriminiranih besedah le skrb za narod, katerega moč in sile se dajejo v zakup tujcu za kaj, ki so nevarni za narodovo samostojnost in svobodo, katerih čuvar, branitelj in graditelj naj bo sokolstvo.

Pri svojem drugem zaslišanju dne 8. junija 1937 je tožitelj resnično priznal, da je z besedo tujec v inkriminiranih besedah mislil na tuji kapital, tuje delavce, zaposlene v našem gospodarstvu, tuje sodnike na naših nogometnih tekmah, vobče vse, kar v katerikoli meri in obliki odvaja naše materialne sile in razdvaja enotnost naših narodnih sil, da je mišljena s tem tudi katoliška akcija, ker izvira tudi ona iz tujega področja, dela za tuje interese po pravilih, ki so jih naredili tujci, in ker ustvarja največje nerazpoloženje proti Sokolu, vendar vsa ta njegova izjava le potrjuje gornja tus. izvajanja o nekaznovitosti tožiteljevega govora po uredbi od 16. julija 1932. Z njo so namreč zaščiteni le navedeni državni in narodni interesi, ne pa interesi tujcev in katoliške akcije, ki si morejo, kolikor bi se smatrali s tožiteljevim govorom prizadeti, sami poiskati zadoščenja, posebno n. pr. po kazenskem zakonu.

Tožbi je bilo zato iz navedenih razlogov in pa končno iz razloga, ker tožitelj sploh ni širil nobenih vesti, temveč inkriminirane besede izrekel na članskem zboru Sokola, ugoditi.

S to sodbo po drugostopnem uprav. oblastvu seveda ni odvzeta možnost, da presoja, ali je tožitelj z inkriminiranimi besedami zagrešil prekršek po členu 74 z. n. u., kakor je to smatralo prvostopno upravno oblastvo.

C E L J E, 22. oktobra 1937.

Z a p i s n i k a r i c a: Nataša Pregljeva.

P r e d s e d n i k: dr. Ivan Likar.

K N J I G E I N L I S T I

Osip Šest: «Enaintrideset in eden», Ljubljana, 1937, izdala Vodnikova družba. Naš brat in režiser ljubljanskega gle-

dališča podaja v tej knjigi svoje in svojih tovarišev življenje v vojnem ujetništvu v Rusiji. Naša borna «vojna» književnost se

je obogatila, res obogatila z novo, sicer ne debelo, toda prikupno tovarišico. Pisca spremljamo od Krasnika, kjer so ga ujeli, pa tja za Moskvo v Rjazan. Tu je preživel s pisano avstrijsko družčino enaintridesetih tovarišev vso vojno in še revolucijo. Vrsta vojaških težav, ki jih je okusil sleherni izmed nas na začetku, vrsta nevsakdanjih doživljajev v nevsakdanji dobi ob povratku, vmes pa tri leta «mirnega» življenja vojnega ujetnika, ki pa njegova enoličnost izmozgava, to je šestova snov. Že na prvih straneh se nam prikupi s svojo iskrenostjo in pravičnostjo. Sebe in druge riše take, kakršni so v resnici bili, ne boljše, ne slabše; vojsko oceni brez plitvega patosa kot zmes dobrega in slabega, žalostnega, pa tudi veselega, taka je v resnici bila. Spomine preveva čila vera v življenje, neuničljiv optimizem in velika ljubezen do Rusije. Slednje knjigo

nam Sokolom še posebno približa. Naj se je dogodilo in naj se dogaja tam karkoli, mi vemo, da se stopetdesetmilijonsko ljudstvo ne more uničiti. Zato verujemo, da se je vse, kar se je zgodilo, moralo zgoditi, da se bo pa tudi vse obrnilo le v blaginjo Rusije in vseh Slovanov.

Šest pripoveduje živo, mikavno, da knjigo kar težko deneš iz rok. Je bržkone naša najboljša pripovedna knjiga te vrste.

Jezik bi smel biti ponekod malo boljši (prav vsakdanji nemčizmi niso ravno redki), slog sem pa tja nekoliko bolj opiljen. Opis Brankovega razmerja s Klavdijo ima na strani 46. neokusnost, ki v sicer ljubi knjigi moti kakor zaušnica.

«Enaintrideset in eden» sodi v vsako sokolsko knjižnico. Za nedozorelo mladino ni primerna, ker bi je zaradi načina pripovedovanja ne razumela.

T. S.

R A Z N O

V. prosvetni tečaj SKJ

Zvezni prosvetni odbor je priredil pod vodstvom svojega novega predsednika br. Stanojevića po vzorcu dosedanjih tudi letos 14 dnevni obči tečaj, ki je bil avgusta meseca v Beogradu. V tečaju naj bi društveni in četni prosvetarji pridobili znanje o zgodovini sokolske misli, o govorništvu, o prosvetnem delu na vasi, o varčevanju, treznosti, gledaliških odsekih, radijski in časniški propagandi, deloma tudi o vzgoji mladine in spoznali v osnovnih obrisih Tyršev sestav. Snov tečaja je bila torej ista kakor za župne in društvene tečaje. Namen tečaja je bil, da bi ustvaril nekakšen poprečni tip prosvetarjev s približno istim znanjem in z enakimi pogledi, nekako duhovno uniformiranje, neglede na kulturno, gospodarsko in politično pestrost naše države. Da bi se ta uniformiranost ohranila in da bi se ohranilo enotno vodstvo, je izkušal ZPO tečajnike čimbolj navezati nase in jih je po končanem tečaju imenoval za svoje sotrudnike. To povezanost je izkušal utrditi tudi s tem, da bi bili tečajniki vedno dobre volje in da bi ohranili na tečaj prijetne spomine. V ta namen je vodstvo tečaja poskrbelo za dobro hrano, za izlete in zabavo. Na to stran je bil tečaj skoraj brezhibno pripravljen.

Tečaj sam pa žal ni izpolnil želj vseh udeležencev. Nekateri smo pričakovali več znanstvenega poglobljanja v osnove in naloge sokolstva, pričakovali smo natančno ugotovitev položaja, ki ga ima sokolstvo v narodu, in na osnovi teh dognanj ugotovitev prosvetne naloge naše organizacije, izkratka, želeli smo, da bi bila najvišja sokolska šola tudi v resnici «visoka» šola, saj so imeli vsi udeleženci najmanj srednješolsko izobrazbo.

Dobil sem tudi vtisk, da bi zvezni prosvetni odbor in zvezno načelnštvo ne mogla zediniti svojih pojmovanj v podobno resolucijo, kakršno je izdala ljubljanska župa dne 16. februarja 1936 (objavljena v Sokolu šte. 2-5 leta 1936.). Potrebna bi bila večja enotnost in dognanost telesno vzgojnih vprašanj.

M. B.

Pripadnost češkoslovaške mladine. Po «Wegweiserju» (šte. 35) posnemamo, da je češkoslovaška mladina takole razdeljena na posamezne združbe: Sokol 283.000, Nemška telov. zveza 68.000, Orel 61.000,

Zveza delavskih telovadnih društev 58.000, enaka nemška zveza 15.000, Nemška kršč. telovadna zveza 7000. Sokol ima torej za 90.000 (skoraj tretjino) več mladine kakor vsi ostali skupaj.

Absolutna sigurnost

telovadnega orodja je prva zahteva telovadca; naše orodje pa ustreza ne samo z absolutno sigurnostjo, ampak tudi s praktično uporabnostjo, preciznostjo, krasno izvedbo in neverjetno nizko ceno vsem Vašim zahtevam.

Tvornica
telovadnega orodja

J. ORAŽEM
RIBNICA

na Dolenjskem.

Vsak naj sam skrbi za svoje zdravje!

Priporočamo Vam knjige:

Dr. Karla Petriča „Človek“, „Bolezni, kako jih spoznamo“, „Nalezljive bolezni, kako se jih obvarujemo“, „Nega bolnikov in prva pomoč pri nezgodah“, „Regulacija rojstev“ in dr. Jože Jakše „Spolne bolezni“.

Vsako knjigo dobite za polovično ceno, to je za 15 din.

Naroča se pri upravi „Žena in dom“, Ljubljana, Dalmatinova 8, ki Vam tudi pošlje „Ženo in dom“ brezplačno na ogled.

STOLE

vrtno, za dvorane, kino-fotelje nudi po zelo ugodnih pogojih turka

IVAN FAJDIGA, stolarna, SODRAŽICA

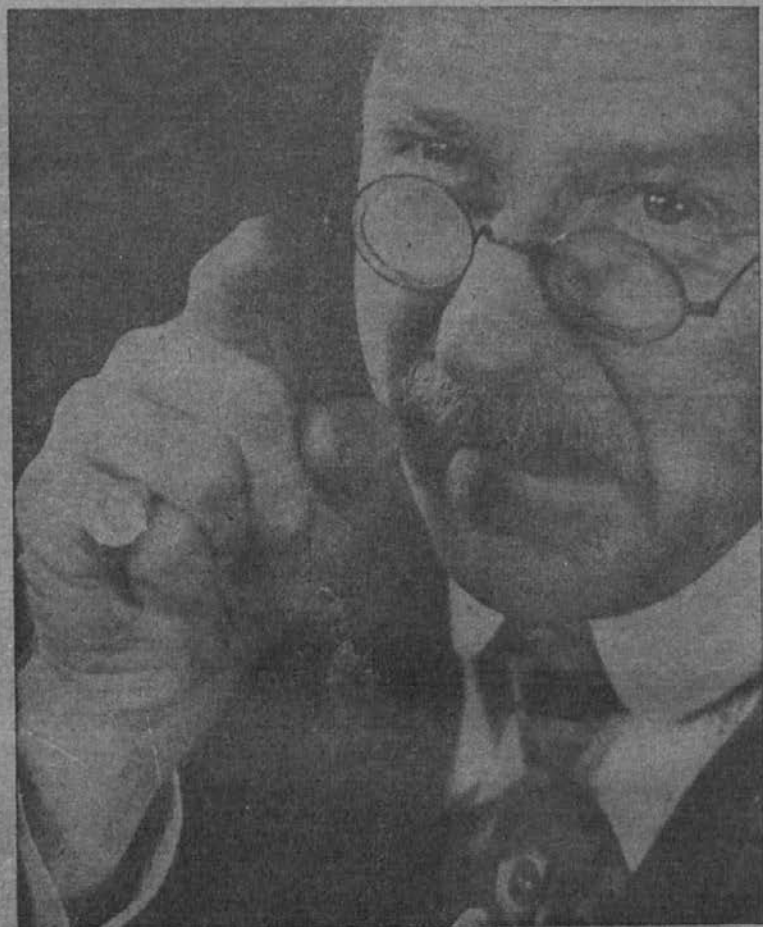

Gospodinjski
koledar
za leto

1938

z gospodinjskim knjigovodstvom, praktičnimi nasveti, črticami in ilustracijami dobe naročniki „SOKOLA“ za 15 – din. Naroča se pri upravi

„Žena in dom“ Ljubljana
Dalmatinova 8

Vam lahko
s konkurentom

tekmujete

le tedaj, če uporabite vsako priliko za dobro reklamo. Taka reklama pa je zanimivo pismo z učinkovitim tiskom, vabljeni prospekti, pozornost vzbujajoči letaki in plakati, odlično sestavljene brošure in druge tiskovine.

*Vse to Vam napravi v sijajni, umetniški,
dovršeni izvedbi po nizki ceni*

DELNIŠKA TISKARNA D. D.

LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA ŠTEV. 8 - TELEFON ŠTEV. 21-32